

ברכת חתנים

כתובות דף ז עמוד א

אמר רבי חלבו אמר רב הונא א"ר אבא בר זבדא אמר רב אחת בתולה ואחת אלמנה טעונה ברכה ומי אמר רב הונא הכי והאמר רב הונא אלמנה אינה טעונה ברכה לא קשיא כאן בבחור שנשא אלמנה כאן באלמון שנשא אלמנה ואלמון שנשא אלמנה לא והאמר רב נחמן אמר לי הונא בר נתן תנא מנין לברכת חתנים בעשרה שנאמר (רות ד, ב) ויקח עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו פה וישבו ובועז אלמון שנשא אלמנה הוה **מאי אינה טעונה ברכה דאמר רב הונא אינה טעונה ברכה כל ז' אבל יום אחד טעונה ברכה** אלא הא דתניא שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא שמח עמה ג' ימים במאי אי בבחור האמרת שבעה אי באלמון האמרת יום אחד איבעית אימא באלמון יום אחד לברכה ושלשה לשמחה ואיבעית אימא בבחור שבעה לברכה ושלשה לשמחה {עמוד ב} מיתיבי מברכין לבתולה שבעה ולא למנה יום אחד מאי לאו אפילו אלמנה שנשאת לבחור לא לאלמון אבל לבחור מאי שבעה אי הכי ליתני מברכין לבתולה שבעה ולא למנה שנשאת לבחור שבעה ולא למנה יום אחד מילתא פסיקתא קתני דליכא בתולה דבצרה משבעה וליכא אלמנה דבצרה מיום אחד:

ברכת
חתנים

כל ז'

יום אחד

בחור,
בתולה

אלמון,
אלמנה

כתובות דף ז עמוד ב

גופא אמר רב נחמן אמר לי הונא בר נתן תנא מנין לברכת חתנים בעשרה שנאמר (רות ד ,
ב) ויקח עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו פה ורבי אבהו אמר מהכא (תהלים סח ,
כז) במקהלות ברכו אלהים 'ממקור ישראל'...

(תנו רבנן מברכין ברכת חתנים בבית חתנים ר' יהודה אומר אף בבית האירוסין מברכין אותה אמר אביי וביהודה שנו מפני
שמתייחד עמה תניא אידך מברכין ברכת חתנים בבית חתנים וברכת אירוסין בבית האירוסין מאי מברך רבין בר
רב אדא ורבה בר רב אדא תרוייהו משמיה דרב יהודה אמרי בא"י אמ"ה אשר קדשנו במצותיו וצונו על העריות ואסר לנו את
הארוסות והתיר לנו את הנשואות על ידי חופה וקדושין רב אחא בריה דרבא מסיים בה משמיה דרב יהודה בא"י מקדש ישראל
על ידי חופה וקדושין מאן דלא חתים מידי דהוה אברכת פירות ואברכת מצות ומאן דחתים מידי דהוה אקידושא:)

מסכת כלה א

כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה מה נדה שלא טבלה אסורה לבעלה
(כנדה) אף כלה בלא ברכה אסורה לבעלה. **ומניין לברכת חתנים מן התורה**
שנאמר (בראשית כ"ד:ס') **ויברכו את רבקה.** ומנין שאפילו אלמנה אסורה
שנאמר (רות ד':י"א) ויקח (בועז) עשרה אנשים וגו' ויאמרו כל העם אשר
בשער והזקנים עדים יתן ה' וגו' ויהי ביתך כבית פרץ

ברכת
חתנים

ויקח
בועז

במקהלות
ברכו

ויברכו
את רבקה

ברכת
חתנים

קנין

הודאה

ברכה לחתן
וכלה

איסור/מתיר

ת"ר מברכין ברכת חתנים בעשרה כל שבעה אמר רב יהודה והוא שבאו פנים חדשות מאי מברך אמר רב יהודה בא"י אמ"ה {דף ח עמוד א} שהכל
 ברא לכבודו ויוצר האדם ואשר יצר את האדם בצלמו בצלם דמות תבניתו והתקין לו ממנו בנין עדי עד ברוך אתה ה' יוצר האדם שוש תשיש ותגל
 העקרה בקבוץ בניה לתוכה בשמחה ברוך אתה ה' משמח ציון בבניה שמח תשמח ריעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם ברוך אתה ה'
 משמח חתן וכלה ברוך אתה ה' אמ"ה אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רינה דיצה חדוה אהבה ואחוה ושלוה וריעות מהרה ה' אלהינו
 ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים מחופתם ונערים ממשחה נגינתם בא"י משמח
 חתן עם הכלה לוי איקלע לבי רבי בהלוליה דר"ש בריה בריך חמש רב אסי איקלע לבי רב אשי בהלוליה דמר בריה בריך שית לימא בהא קמיפלגי
 דמ"ס חדא יצירה הואי ומ"ס שתי יצירות הואי לא דכ"ע חדא יצירה הואי מ"ס בטר מחשבה אזלין ומ"ס בטר מעשה אזלין כי הא דרב יהודה רמי
 כתיב (בראשית א, כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו וכתוב (בראשית ה, ב) זכר ונקבה בראם הא כיצד בתחלה עלה במחשבה לבראות שנים
 ולבסוף נברא אחד רב אשי איקלע לבי רב כהנא יומא קמא בריך כולהו מכאן ואילך אי איכא פנים חדשות בריך כולהו ואי לא אפושי שמחה בעלמא
 הוא מברך שהשמחה במעונו ואשר ברא משבעה ועד שלשים בין אמר להו מחמת הלולא ובין לא אמר להו מחמת הלולא מברך שהשמחה במעונו
 מכאן ואילך אי אמר להו מחמת הלולא מברך שהשמחה במעונו ואי לא לא וכי א"ל מחמת הלולא עד אימת אמר רב פפי משמיה דרבא עד תריסר
 ירחי שתא ומעיקרא מאימת אמר רב פפא מכי רמו שערי באסינתא איני והא רב פפא איעסק לאבא מר בריה וברוך משעת אירוסין שאני רב פפא
 דהוה טריח ליה רבינא איעסק ליה לבריה בי רב חביבא וברוך משעת אירוסין אמר קים לי בגוייהו דלא הדרי בהו לא אסתיע מילתא והדרי בהו רב
 תחליפא בר מערבא איקלע לבבל בריך שית אריכתא ולית הלכתא כוותיה רב חביבא איקלע לבי מהולא בריך שהשמחה במעונו ולית הלכתא
 כוותיה משום דטרידי דאית ליה צערא לינוקא א"ר נחמן אמר רב חתנים מן המנין ואין אבלים מן המנין מיתבי חתנים ואבלים מן המנין מתניתא
 קא רמית עליה דרב רב תנא הוא ופליג איתמר אמר ר' יצחק א"ר יוחנן חתנים מן המנין ואין אבלים מן המנין חתנים ואבלים מן המנין

מה האופי של ברכת חתנים?

רמב"ם אישות י:ג

וצריך לברך ברכת חתנים בבית החתן קודם הנישואין והן שש ברכות ואלו הן. ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם שהכל ברא לכבודו. ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם יוצר האדם. ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם אשר יצר את האדם בצלמו בצלם דמות תבניתו והתקין לו ממנו בנין עדי עד ברוך אתה י"י יוצר האדם. שוש תשיש ותגל עקרה בקיבוץ בניה לתוכה בשמחה ברוך אתה י"י משמח ציון בבניה. שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם בא"י משמח חתן וכלה. ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רנה דיצה וחדוה אהבה אחוה שלום וריעות מהרה י"י אלהינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון קול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים מחופתם ונערים ממשתה מנגינתם ברוך אתה י"י משמח החתן עם הכלה .

ר"ן פסחים דף ד עמוד א בדפי הרי"ף

ולענין ברכת נשואין נהגו שאין מברכין אלא לאחר שתכנס לחופה לפי שאין ברכות הללו אלא ברכות תפלה ושבח תדע שהרי מברכין אותם כל ז' וכן נראה מדברי בעל הלכות גדולות אבל הרמב"ם ז"ל כתב בפ"י מהלכות אישות שצריך לברך אותן קודם נשואין וכן דעת הרמב"ן ז"ל ולא מפני שהיא בכלל מה שאמרו כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן שהרי אלו ברכות השבח הן אלא מפני שחופה ייחוד היא ובעיא ראויה לביאה וכלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה

רמב"ם אישות י:ו

המארס את האשה ובירך ברכת חתנים ולא נתיחד עמה בביתו עדיין
ארוסה היא **שאין ברכת חתנים עושה הנישואין אלא כניסה לחופה.**
אירס וכנס לחופה ולא בירך ברכת חתנים הרי זו נשואה גמורה וחוזר
ומברך אפילו אחר כמה ימים. ולא תנשא נדה עד שתטהר. ואין מברכין
לה ברכת חתנים עד שתטהר. ואם עבר ונשא ובירך אינו חוזר ומברך

למה מברכים אותו גם בז' ימי משתה

ירושלמי מגילה פרק ד

ר' ירמיה סבר מימר מפקין כלתה כל שבעה א"ל ר' יוסה והא תני ר' חייה אומר ברכת אבילים כל שבעה
אית לך מימר מפקין מיתא כל שבעה מאי כדון מה כאן משמח עמו אף כאן מנחם עמו מה כאן מזכירין
אף כאן מזכירין

קרבת העדה שם

מברכין אע"ג שאין מוציאין באותה שעה דכל שבעה כמתו מוטל לפניו דמיא ה"נ בברכת חתנים כל שבעה
כיום הנישואין דמיא

פרסום הדבר כחלק מהנשואין!

רמב"ם מורה נבוכים ג:מט

ומפני זה צוה לעשות מעשה אחר שייחדה אליו בו והוא האירוסין, ושיפרסם הדבר

והוא הנשואין, ויקח בועז עשרה אנשים וגו'

ברכת חתנים

קנין, איסור\מתיר

הודאה, תפילה
שבח

ברכה לחתן וכלה

רמב"ם - הפרסום
הוא גם מתיר
וחלק מנשואין

ר"ן

שיטה

פנים חדשות

כתובות ז עמוד ב

ת"ר מברכין ברכת חתנים בעשרה כל שבעה אמר רב יהודה והוא שבאו פנים חדשות

כתובות דף ח עמוד א

לוי איקלע לבי רבי בהלוליה דר"ש בריה בריך חמש רב אסי איקלע לבי רב אשי בהלוליה דמר בריה בריך שית לימא בהא קמיפלגי דמ"ס חדא יצירה הואי ומ"ס שתי יצירות הואי לא דכ"ע חדא יצירה הואי מ"ס בתר מחשבה אזלינן ומ"ס בתר מעשה אזלינן כי הא דרב יהודה רמי כתיב (בראשית א, כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו וכתוב (בראשית ה, ב) זכר ונקבה בראם הא כיצד בתחלה עלה במחשבה לבראות שנים ולבסוף נברא אחד רב אשי איקלע לבי רב כהנא יומא קמא בריך כולהו מכאן ואילך אי איכא פנים חדשות בריך כולהו ואי לא אפושי שמחה בעלמא הוא מברך שהשמחה במעונו ואשר ברא משבעה ועד שלשים בין אמר להו מחמת הלולא ובין לא אמר להו מחמת הלולא מברך שהשמחה במעונו ומכאן ואילך אי אמר להו מחמת הלולא מברך שהשמחה במעונו ואי לא וכי א"ל מחמת הלולא עד אימת אמר רב פפי משמיה דרבא עד תריסר ירחי שתא ומעיקרא מאימת אמר רב פפא מכי רמו שערי באסינתא איני והא רב פפא איעסק לאבא מר בריה וברוך משעת אירוסין שאני רב פפא דהוה טריח ליה רבינא איעסק ליה לבריה בי רב חביבא וברוך משעת אירוסין אמר קים לי בגוייהו דלא הדרי בהו לא אסתייע מילתא והדרי בהו רב תחליפא בר מערבא איקלע לבבל בריך שית אריכתא ולית הלכתא כוותיה רב חביבא איקלע לבי מהולא בריך שהשמחה במעונו ולית הלכתא כוותיה משום דטרידי דאית ליה צערא לינוקא

הלכות ברכות פרק י

הלכה ט

בבית חתנים מברכין ברכת חתנים אחר ארבע ברכות אלו בכל סעודה וסעודה שאוכלים שם ואין מברכין ברכה זו לא עבדים ולא קטנים עד כמה מברכין ברכה זו אם היה אלמון שנשא אלמנה מברכין אותה ביום ראשון בלבד ואם בחור שנשא אלמנה או אלמון שנשא בתולה מברכין אותה כל שבעת ימי המשתה.

הלכה י

ברכה זו שמוסיפין בבית חתנים היא ברכה אחרונה משבע ברכות של נישואין במה דברים אמורים כשהיו האוכלין הם שעמדו בברכת נישואין ושמעו הברכות אבל אם היו האוכלין אחרים **שלא שמעו ברכת נישואין בשעת נישואין מברכין בשבילם** אחר ברכת מזון שבע ברכות כדרך שמברכין בשעת נישואין והוא שיהיו עשרה וחתנים מן המנין.

שו"ת רא"ש כלל כו

וששאלת: חתן הבא ממוקום אחר וכאן כנס אשה, ואחר שברך שבע ברכות מוליכה עמו למקומו, מאימתי מונין שבעת ימי החופה? דע, כי משעת הברכה מונין שבעה ימי החופה; כי החופה היא מקום יחוד חתן וכלה, ומשעת הברכה, שהותרו להתיחד, מתחילין ז' ימי החופה, הן בעיר שנעשית שם הברכה הן בעיר אחרת... אבל אין הדעת נוטה כך, שיהיו תלויין שבעה ימי החופה באכילה ראשונה, אלא בשבעה ברכות

ר' ירוחם כב:ב

מברך ברכת חתנים עם כלתו בעיר אחת והולך לעיר אחרת עם כלתו אף על פי שנשתהה זמן מרובה בדרך עושה חופ' בעי' שבא שמה ונוהג שם ז' ימי המשתה ונקרא ברכת חתני' בבית חתנים כך כתבו התוספות

ברכת חתנים
מתחיל

מיום
החתונה לחופה

מיום ראשון
של השמחה

דין בנשואין

דין בשבח
והודאה
בשמחה

תוספות כתובות ז עמוד ב

והוא שבאו פנים חדשות. אור"י דפנים חדשות אין קורא אלא בבני אדם שמרבים בשבילם

השמחה יותר ושבת דחשבינן פנים חדשות דאמרינן באגדה מזמור שיר ליום השבת אמר

הקב"ה פנים חדשות באו לכאן נאמר שירה התם נמי **מרבין לכבוד השבת בשמחה ובסעודה:**

תוספות רי"ד ז עמוד ב

אמר ר"י והוא שבאו פנים חדשות. פירש ברכת חתנים היא ז ברכות. ומשום הכי צריך פנים

חדשות, **אדם שעדיין לא שמען.**

שיטה מקובצת כתובות דף ז עמוד ב

יש מי שאמר, דבעינן לכל הפחות שנים, מדנקט ר' יהודה **פנים חדשות** ומיעוט רבים שנים. וטעותא היא, דרב — **והוא שבאו פנים חדשות** יהודה קאי על הא דתניא: "מברכין ברכת כו' כל שבעה", ופירש דהא דתניא "מברכין כל שבעה", היינו שבכל יום ויום באו פנים חדשות שלא היו **פנים חדשות. בכל יום**: שם אתמול, פירוש ביום שלפניו, וריבוי הפנים דנקט לפי רוב הימים, ומיהו בכל יום בחד סגי. ואפשר דלהכי כתב רש"י עד כאן. **ועוד משמע מלשון רש"י, דלא בעי בני אדם המרבים בשבילם**. תדע, דהא משמע דלא בעינן שידעו בני, **שלא היו שם אתמול** הסעודה מהבאים כדי שיכינו יותר בעבורם, דאין הברכה תלוי בריבוי הסעודה, **אלא אפילו לא באו אל המשתה אלא פתאום, ולא הרבו והוא: בשבילם מידי, אפילו הכי פשיטא ודאי דמברכין**, וכיון שכן, מה לי הראויין להרבות בשבילם או אינם ראויין? ואפשר שזהו שכתב רש"י עד כאן. ועוד משמע מלשונו ז"ל, דבעינן שיאכלו שם, וכמו שכתבו המפרשים ז"ל וכדבעינן למכתב לקמן בסייעתא. **שבאו. אל המשתה** דשמיא. וניחא לשיטת רש"י דחשיבא שבת פנים חדשות, משום דאי אפשר שלא יבא בשבת אחד שלא היה שם אתמול, וכמו שכתבו המפרשים. אבל התוספות לא כתבו כן, דלשון פנים חדשות משמע שיהו בני אדם המרבים בשבילם. ואף על גב דבאו בתוך הסעודה פתאום, ונמצא שלא הרבו בשבילם, מכל מקום מרבים בשבילם השמחה, ושמחין עמו החתן ובני החופה. והא דחשיבא שבת פנים חדשות, דהא אפשר שלא יבא הראוי להרבות בשבילו? הכי קאמר: שבת גופיה חשיבא פנים חדשות, כדאיתא במדרש וכמו שכתבו המפרשים וכדבעינן למכתב לקמן בסייעתא דשמיא. ואם תאמר: מנא ליה לרב יהודה הא? דהא ברייתא סתמא קתני: "מברכין כו' כל ז". תשובתך: אינך ברייתות דמתניות לעיל קשיתיה, דקתני: "מברכין ברכת חתנים בבית חתנים", ולא תני "כל שבעה", אלמא משמע דלאו לעולם מברכין כל שבעה, ולהכי הכא דתני דינא דעשרה, קתני נמי "כל שבעה". ולשיטת התוספות ז"ל דבעינן מרבים בשבילם ניחא טפי, כן נראה לי

שם -שיטה מקובצת

כלומר, אנשים שלא היו שם בשעת אכילה — **והוא שבאו פנים חדשות**: וכתבו תלמידי הרב רבינו יונה ז"ל וזה לשונם ביום ראשון. אבל אם היו שם בשעת נישואין ולא היו שם בשעת אכילה ביום הראשון, אם באו בימים האחרים לאכול, **יומא קמא בריך כולהו, מכאן ואילך אם באו פנים חדשות כו'**, ומסתמא: פנים חדשות הוו. וראיה לדבר, מדאמרינן בשעת נישואין הוה, דיקא נמי דקאמר **יומא קמא** ולא קאמר "בשעת נישואין בריך כולהו", עד כאן. והרמב"ם ז"ל כתב איפכא בפרק ח' מהלכות ברכות, שהכל תלוי בשעת נישואין, דכיון דנמצאו בשעת נישואין שוב לא נקראו פנים חדשות. וכתבו עוד תלמידי הרב רבינו יונה ז"ל בשם רבני צרפת, שאפילו לא באו פנים חדשות בכל אכילה ואכילה, כיון שבאו פנים חדשות ביום, כל אותו היום נדון אותו כיום הראשון ומברך כל הברכות. עד כאן

פירש רש"י ז"ל, פנים חדשות שלא היו שם קודם לכן. ולקמן בשמעתין אמרינן, פנים חדשות דלא הוו — **והוא שבאו פנים חדשות**: וזה לשון הריטב"א ז"ל שאמרו: ואם באו פנים חדשות חולץ, הכי נמי מוכח התם, פנים חדשות, ([מועד קטן כא ב](#)) תמן מעיקרא, שכך הגירסא בנסחי דוקני. ובפרק אלו מגלחין דלא הוו תמן מעיקרא. ונראה דכל שלא היו שם בשעת שמחה כשמברכין ברכת חתנים, ואף על פי שנכנס שם בשעת שמחה, כמאן דלא הוו תמן מעיקרא דמי. אבל ראיתי מקצת רבותינו שכתבו: אם בא לשם אדם דלא הוה תמן מעיקרא כלל, ולא נכנס שמה כל ימי המשתה, מברכין שבעה ברכות, ואף על פי שלא אכל שם, עד כאן. ואין זה נראה נכון. ואחרים כתבו, שאף על פי שהיה שם בשעת סעודה, אלא כל שמתאספין לשמח את החתן ואת הכלה, בין בשעת אכילה בין שלא בשעת אכילה. וכן הוא במסכת סופרים (פרק י"ט הלכה י"א) כלשון הזה: ונהגו רז"ל לומר בבקר ברכת חתנים על הכוס בעשרה, ובפנים חדשות כל ז', וכן בערב קודם סעודה, עד כאן. ועכשיו נהגו שלא לברך אותה אחר כניסה לחופה, אלא בשעת סעודה, לפי שאין אנו מתאספים לשמחה אלא לסעודה. ומכל מקום כל שהיה שם בשעת שמחה בברכת חתנים, אינו פנים חדשות, מפני שלא היה שם בשעת סעודה, וזה נראה ברור. אלא שבקצת מקומות נוהגין לעשות פנים חדשות למי שלא היה שם בשעת סעודה, אפילו שהיה שם בשעת כניסה לחופה, וכל שהוא פנים חדשות, אף על פי שבא לאחר סעודה ולא אכל שם, **מברכין בשבילו ברכת חתנים**, וכן הסכימו רבותינו. ונהגו בקטלוניא ומקומות אחרים, כי בשבת כשיוצאין מבית הכנסת עם החתן, שמביאין את הכלה בתוך העם ומכניסין הכלה לחופה ומברכין שם ברכת חתנים, ואף על פי שכבר ברכו בשישי שסמכו להן, שאי אפשר שלא יהא שם אחד שלא היה שם, ואף על פי שאין זו שעת סעודה אין בכך כלום, כמו שכתבנו לעיל. ובתוספות אמרו, דשבת גופא חשיבא פנים חדשות, כדאמרינן במדרש מזמור שיר ליום השבת, כיון שבא שבת, אומר הקב"ה: פנים חדשות בא לכאן, אמרו לפני שירה. ועוד כתבו בתוספות, שאין קרוי פנים חדשות אלא כשבא אדם חשוב דלא הוה תמן מעיקרא, שראוי להרבות שמחה בשבילו, **ואשה לאו בת הכי כלל אף על פי שהיא חשובה, שאין פנים חדשות אלא למי שראוי להימנות בעשרה של ברכת חתנים.**

ועוד אמרו בתוספות ראשונות, **דיום שבאו פנים חדשות, אפילו באו בלילה מברכין לילה ויום, אף על פי שאינו שם עמהם, שפנים חדשות שבאו בלילה עשו כל היום ההוא כיום ראשון שמברכין שם לילה ויום, כדאמרינן לקמן: "לילה ויום מברך כלהו".** ובתוספות אחרונות כתבו להפך, **כי אף על פי שבאו בלילה, אינם פנים חדשות אלא לעודת סעודה בלבד, ואף על פי שלא הלכו להם, ואין זה דומה ליומא קמא, שהוא כולו ראוי לברכה, ואפילו לאלמנה שאין לה פנים חדשות אלא סעודה ראשונה, וכדאמר בפרק קמא: יומא קמא לא תלישו לי בחלבא, דבעי לומר: סעודה ראשונה של לילה שהיא חובת מצוה.** ומיהו היכא דלא אכלי ביומא קמא עד הלילה, מברכין, משום דלא גרעי מפנים חדשות, כיון שעדיין לא אכלו בני החופה. **ונראה דכולא יומא קמא מברכין ברכת חתנים, אפילו עשה סעודה או שמחה הראויה לברכה כמה פעמים. ולעניין פנים חדשות של שאר הימים, דין הוא שיברכו בשבילם כל אותו היום כשלא הלכו להם, אבל אם הלכו להם אין לברך, שכבר הלכו להם, שכן לעניין אבילות, כי בעודם שם חולץ, וכשהלכו אינו חולץ, כדאמרינן: "חולץ ומניח חולץ ומניח אפילו כל היום כולו", דאלמא לא מהני פנים חדשות אלא היכא דאיתנהו התם, וכן דעת הרמב"ן ז"ל ועיקר.**